

ლიტერატურული გაზეთი

№15 (367) 2 - 29 აგვისტო 2024

გამომდის ორ კვირაში ერთხელ, კარასკოპით

ფასი 80 თეთრი

თათია მთვარელიძე

წიგნი მყოფთა ანუ არამყოფთა

მიძღვნა ქეთისთვის

*
ვახელ და ვხუჭავ.
ვხუჭავ.
ვახელ.
ვხუჭავ და ვახელ.
იქნებ ასწავლოს თვალებს ცრემლმა
შენი დანახვა.
— საით წავიდა? — ვეკითხები მდუმარე ძახველს.
— საით წავიდა? —
მეკითხება და თვალებს ახელს.

არც ჩემს ცრემლში ხარ.
არც მის ცრემლში არ ხარ.
არა ხარ.

ვალბ და ვხურავ.
ვხურავ.
ვალბ.
ვხურავ და ვალბ.
იქნებ ასწავლოს ამ გულს დარდმა შენი დანახვა.
— საით წავიდა? — ვეკითხები ნოემბრის ბალებს.
არც აქ არა ხარ.

ვსუნთქავ.
არ ვსუნთქავ.
ვითვლი წამებს.
თან ვძლებ, თან არ ვძლებ.
იქნებ ასწავლოს ჩემს სულს სუნთქვამ
შენი დანახვა.
— საით წავიდა? —
ვეკითხები ჩამომტყვნარ ანწლებს.

სუნთქვას იკრავენ.
არც აქ არ ხარ.
არ ხარ.
არა ხარ.

ჩვენი წლებია ეს სიტყვები, რომლებსაც აგერ
ვეღარც ვპოულობ,
ვეღარც ვანგრევ, ვეღარც ვაშენებ.
რომელ შენობას მივაჩხაპნო ან რომელ ნანგრევს
ამოვაკანრო ყოფნა უშენოდ?

ყველგან წავიდე! — თქვი;
— წავიდე! — ვთქვი და წახვედი,
მაგრამ არ ვიცი, საით არის ყველგან — სადა ხარ.
არ ჩანს მანდდან,
როგორ დაჭკნა შენი ძახველი?
ან მესაფლავებ ჩემი გული როგორ დამარხა?

ვახელ და ვხუჭავ.
ვხუჭავ.
ვახელ.
ვხუჭავ და ვახელ.
იქნებ ისწავლოს ამ თვალებმა შენი დანახვა
იქ, სადაც არ ხარ.
სადაც არ ხარ.
სადაც არა ხარ.

*
ლამე. სიბნელე.
დეკემბრის ზეცამ
წაწყენი თოვლი წამოგაფარა.
მახსოვს, მაშინაც ეს ფერი გეცვა:
მე — შენს საფლავზე?!

არის ფიქრები, არის ფრაზები,
არის სიტყვები სულის ლაფვამდე —
რომ ვერც იტყვი და ვერც გაბრაზდები:
მე — შენს საფლავზე?!

არიან ქვები, მთები, ქედები
შეფენილები მაღლა-დაბლა ზე,
რომ ვერც ხედავ და ვერც იხედები:
მე — შენს საფლავზე?!

ის ფოტოკადრი — შენ, მე, ზღვა და მზე,
შენ ზეთისხილის გვირგვინს მაფარებ,

სასაცილო ვარ, სასაცილო ვარ,
სასაცილო ვარ მე — შენს საფლავზე.

*
ამ სარკეს შენი ნათითური დღესაც ატყვია.
ნათითური მყავს ახლა შენ ნაცვლად,
შენ აღარ მყავხარ.
ერთი წელია,

სიცოცხლის და ამ სარკის ტყვე ვარ —
მათი სარკმლიდან შენ მიყურებ,
მაგრამ მე მგავხარ.
ამ სარკემ ალბათ ჩემზე უკეთ დაგიმასხორა —
მე შენი სახე წამიშალა დარდმა ხსოვნიდან
და ყოველ დღით ამ სარკის წინ

ვდგები მათხოვრად —
ვიხედები და სარკეს შევთხოვ, მასში მოხვიდე.
ნეტავი როდის ჩაიხედე ბოლოს სარკეში?
ალბათ სიკვდილთან თამაშის წინ თმა შეისწორე,
წამწამებიდან დამცინავი მზერა დაგეშე
სიცოცხლისკენ და თქვი —

ის მაინც ხომ მომიწონებს.
ალბათ განზრახაც დაუტოვე ეს ნათითური
სარკეს, რომლითაც მტკიცე ყოფნა გააბითურე,
რომელშიც ყვავის ერთადერთი სიმართლე —
თურმე
უფრო დიდხანს ძლებს ნათითური,
ვიდრე თითები.

აქ, ამ სარკეში,
ყოველ დღით ვუყურებ ჩემს თავს,
ჯერ თმას ვისწორებ,
მერე მზერას ვგეშავ დამცინავს
და არ გამომდის ამ სარკიდან გამოსვლა შენთან,
რომ სულზე სული მოგადო და მაგრად გაცირო
ამ წელიწადზე, ამ სარკეზე, ამ ნათითურზე,
იმ სიგიჟეზე, იმ ტკივილზე,
ჩვენ რომ არ გვეყოფდა.

გაცირო — როგორ ოსტატურად შემოვიმდურე
ყველა, ვინაც კი აპყობოდა ვნებას აქ მყოფთა.
მაგრამ არ მყოფნის სიმაძაცე,
მაგრამ არ მყოფნის,
რომ ამ სარკიდან შევეკედლო სარკეს არმყოფთა.

ამ სარკეს ალბათ
შენი ბოლო სიტყვებიც ახსოვს,
მე კი არ მახსოვს,
რა მითხარი, ბოლოს რომ გნახე.
და ყოველ დღით ვიხედები სარკეში და ვთხოვ:
სარკევ, მითხარი,
რას ატანდა შენთან ჩემს სახელს?
მაგრამ დუმს სარკე,
მის ეკრანზე დუმს ნათითურიც
და ამ დუმილით,
ამ დუმილით მასში ნამყოფთა —
ჯერ თმას მისწორებს, მერე —
მზერას და მათითურებს
ჩემი ცხოვრება — წიგნი მყოფთა ანუ არმყოფთა.

ილია გველესიანი

ღამიეში ჩაკარგული ღლეები

ფრაგმენტი მომავალი რომანიდან

უძღვნი დაკარგულ ბავშვობის მეგობარ
შოთა გოგინაშვილს

ფანჯრიდან ცა ჩანდა. ცაზე მრგვალი ყვითელი
მთვარე ანათებდა. ქვემოთ მთის ვეებერთელა სილ-
უეთი აღმართულიყო. მთის სილუეტზე ვერცხლი-
სფერი ჯაჭვივით განელილიყო მანქანების რიგი და
თვალმიუნვდომელი უსასრულობისკენ მიედინე-
ბოდა. დროდადრო განყდებოდა რიგი, გაქრებოდა
სინათლე და მზერა ბნელ სივრცეში ამაოდ დაეძებ-
და სიცოცხლის ნიშანწყალს.

პალატაში ნახევრად ბნელოდა.
სანოლზე წამოჯდა, მხრებიდან ჩამოცურებუ-
ლი ბუშლატი გაისწორა, რევოლვერი ბალიშის ქვეშ
ამოლო, სანოლის ფეხთან მიდგმული არყის ბოთ-
ლი აიღო, თავსახური ფრთხილად მოხსნა და ერთი
გაგრძელებული ყლუპით დალია. სახე მოეღრცა.
მუშტები ცხვირთან მიიტანა და ღრმად ჩაისუნთქა.
გვერდით სანოლზე ბავშვს ეძინა.
გახედა...

გულაღმა იწვა ბავშვი. თავი ირიბად ედო ბალიშ-
ზე, პირი ოდნავ გაეღო და მშვიდად და თანაბრად
სუნთქავდა.

თავიტირიალებულმა ერთხანს ჩუმად უყურა,
მერე მარჯვენა ხელის სამი თითი შეატყუპა, ჰაერ-
ში აღმართა და პირჯვარი გადასახა.

კუთხეში ნავთქურა ენთო, რომელიც ლურჯად
ასავსავებდა ენას და პალატაში შემოჭრილ შემო-
დგომის სუსხს შიშინით ლოკავდა.

ადგა. ბავშვს ფრთხილად გაუსწორა თავი. სა-
ბანი ნიკაპამდე ამოუნია. მერე ნავთქურასთან მი-
იტანა სკამი, დაჯდა და წინ გადახრილმა სახე ხე-
ლისგულეებში ჩამალა.

ბავშვს ყოველ თორმეტ საათში უკეთებდნენ ნე-
მსს. გუშინ საღამოს ხუთ საათზე გაუკეთეს, დღეს
დილის ხუთზე გაუკეთებდა.

მოურიდებლად შემოლაგდებიან პალატაში ნამ-
ძინარევი ექთნები. თუ დენია, შუქს აანთებენ, თუ
არ არის — ანთებულ სანთლებს შემოიტანენ, ჩამუ-
ქებულ ჩრდილებს შემოიყოლებენ და ბავშვს გა-
ალვიძებენ. ერთი ხელ-ფეხს დაუჭერს, მეორე პი-
უამას აუწევს, მუცელს მოუტიტვლებს, სპირტით
დასველებულ ბამბას მოუსვამს და ნემსს გაუკე-
თებს. ბავშვი წამოიტირებს და თვალეებით დაუნყებს
მამას ძებნას. მამა არ უყურებს ბავშვს, არც ექთნე-
ბის მონდომებულ ფაციფუსს აქცევს ყურადღებას —
გვერდულად შეტრიალებული დაძაბული ჩასც-
ქერის იატაკს და განელილ წამებს სუნთქვამეკრუ-
ლი ითვლის. „აი, მორჩა!“ — განელილად ამოთქვა-
მს ერთი ექთანი და ნამძინარევი ხმაში მხიარული
ბგერები შეეცყო. „აუ, რა ყოჩალი გოგო ხარ!“ —
ქებას მოაყოლებს მეორე და საბანს გადააფა-
რებს.

„დამთავრდა წამება!“ — გაიფიქრებს ის, შვებით
ამოისუნთქავს და მათკენ მიტრიალდება. ბავშვს
ლოყაზე უციმციმებს ცრემლი და კოპებშეკრული
აფახურებს შეშინებულ თვალებს. ექთნები პალა-
ტიდან გალაგდებიან. ის ბავშვს სანოლზე ჩამოუ-
ჯდება და თავს ჩიტივით აფრთხილებულ გულზე
დაადებს.

„ერთი ცეროდენა გოგო ცხოვრობდა ერთ ქა-
ლაქში, — ზღაპრის მოყოლას ისეთი საიდუმლო-
ნარევი ხმით დაიწყებს, თითქოს ჩადენილ ცოდვას
ხმაგაბზარული ამხელს, — იმ გოგოს თაფლისფერი
თვალეები და შავი კუნაპეტივით თმა ჰქონდა. ერთხ-
ელ წითელი ქუდი მოუქსოვა დედამ. ძალიან უხდე-
ბოდა. თავიდან აღარ იშორებდა. ზამთარ-ზაფხულ
სულ იმ ქუდით დადიოდა. მამამ „ნაწითელქუდა
შეარქვა“... ბავშვის აფრთხილებული გული ნელ-
ნელა მშვიდდება. სუნთქვა უთანაბრდება. იძინებს
და ლოყაზე ცრემლი აშრება.“

თათია მთვარელიძე
ნიგნი მყოფთა ანუ არყოფთა

ფრაგმენტები

*
მახსოვს, რომ აქ ვარ,
აქ ვგულისხმობ მინას და იქ — ცას,
მაგრამ არ მახსოვს, საიდან და როგორ მოვედი.
არ მახსოვს,
ყოფნა არყოფნიდან მზედ როგორ იქცა
ან როდის გავხდით ამ მოძრავი ხორცის მონები.

ეს კაციც მიდის.
ტელეფონის შემკეთებელთან შევხვდით,
ერთმანეთს მივესალმეთ უხმო ენაზე.
როგორ ეტყობა ამ კაცს წასვლა,
როგორ ეტყობა —
დასრულებულ მზერაზე
და დაუსრულებელ გალიმებაზე.

ნეტავ სიტყვების გატანება შეიძლებოდა,
ხომ გავატანდი ამ გაცრეცილ სიტყვა-დეპუშებს:
„მიყვარხარ“.
„მენატრები“.
„მე ვერ მოვდივარ, იქნებ ისევ შენ ჩამოხვიდე“.
„ახლაც ძნელია უშენობა“.
ერთ მათგანს მაინც გადასცემდა და ამ მოლოდინს,
რადაც იმედი აუვსებდა სიცარიელეს.

ან ერთი კადრის გატანება შეიძლებოდა —
წაიღებდა, ჩაურთავდა ცის ეკრანზე
ჩემი ტკივილის იმ ერთ, მაგრამ უსასრულო კადრს
და თუ რამე მართლა არსებობს,
ვიცი, ამ კადრს ვერ გაუძლებდა
და როგორღაც დაბრუნდებოდა.

ეს კაციც მიდის,
ტელეფონის შემკეთებელთან რომ შევხვდი გუშინ.
უხმო ენაზე მივესალმეთ ერთმანეთს,
ვთხოვე:
„შეგიძლიათ, ჩემს მეგობარს
რამდენიმე სიტყვა წაულოთ?“
ეს ისეთი სიტყვებია — არ დაგამძიმებთ
და კიდევ ერთ კადრს,
მხოლოდ ერთ კადრს გაგატანთ — ჩემი ტკივილია.
მოგეხსენებათ, სხვისი ტკივილიც არ არის მძიმე“.

ვერ მიპასუხა, არ ახსოვდა არცერთი ენა
იმ კაცს, რომელიც ხელოსანთან გუშინ მოვიდა
და ერთი სიტყვა დამასწავლა უხმო ენაზე —
ლიმილი ანუ დაბრუნება სხვისი ომიდან.
„ნეტავ ღიმილის დატოვება შეიძლებოდა“ —
ჩემი ომიდან სხვების ომში წასვლა მომინდა...

*
ბიძაჩემს — ლაშას

ახლა რას მეტყვი, ბიძაჩემო,
ახლა, როდესაც
ჩვენი მდუმარე ფიქრის იქით შენ ხარ, აქეთ — მე.
ღირდა რაც იყო, რაც არ იყო, რაც არ მოგვეცა,
რაც მოგვეცა და რაც ვაკეთეთ ან არ ვაკეთეთ?
ახლა რას მეტყვი, ბიძაჩემო, ვისთან ვიკითხო
ცხოვრება ჩვენი წყალია თუ წყლის ანარეკლი.

ჩვენი დუმილი ახლა როგორ ჩამოგიკითხო,
ცას ვესაუბრო, ყვავილებს თუ საფლავის ეკლებს?
ახლა რას მეტყვი, ბიძაჩემო, როს ყველა სიტყვა
კითხვის ნიშნებად ენებება უგზო მანძილებს?
ახლა რას მეტყვი —

ყოფნის სახრეს ვინ წნავს, ვინ გვირტყამს?
ვინ გვეხუმრება — ვინ გვაძინებს ან ვინ გვალვძინებს?
ახლა სადა ხარ, ბიძაჩემო, იქნებ აგვიხდა
ასფოდელის სიზმარი და გაპართლდა ეჭვი?
იქნებ იხილე უხილველი — ღმერთი გამიხდი,
იქნებ სამყაროც მიიხატე წარუვალ ბეჭზე?
ახლა რას მეტყვი, ბიძაჩემო — ცას ავხედო თუ
მინას დავხედო, როცა შენთვის იმის თქმა მინდა,
რომ ეს დღეები უჩვეულოდ წვიმდა ათენში —
ჩვენი ამბავი დაიტირა ცუდმა ამინდმა.

*
მითხრა — მემსგავსე: მთაზე აღვედი.
მთაზე აღვედი — სალი კლდე დამხვდა.
მარჯვენით მედგა შენი სახება,
მარცხენით — შენი სურნელი მახლდა.
ქვემოთ ეძინათ დარდის მთა-გორებს,
ზემოთ ნატანჯი ღრუბელი ვლიდა,
შენ იყავ ჩემი მძიმე თაბორი,
რომელსაც ჩუმი ვედრება გლლიდა.
მითხრა — მემსგავსე. მთაზე აღვედი.
ღმერთისგან უკვდავ ნიშანს ველოდი,
სიტყვას — რომ ჩემგან კი არ წახვედი,
გზა გამიკვალე სულის მდელიომდე.
მითხრა — მემსგავსე. დაავიწყდა
გაუკვალავი ტკივილი, რადგან
სიყვარულში რომ ჩავდექე მონამედ,
ჩემთან არცერთი მონაფე დადგა.
მითხრა — მემსგავსე. მთაზე აღვედი.
ტანჯვის ქიმს შევდექე სასომიხილი
და თვალს მხოლოდ მისთვის ვახელდი,
რომ არ გეხილა ჩემი სიკვდილი.
მითხრა — მემსგავსე. და აჰა, ვდგავარ
ციცაბო კლდეზე, რომელსაც შენი
ბასრი უარით სასტიკად გავხარ
და უსასოო ტკივილად შევნი.
და აჰა, ვდგავარ, მარჯვენით მიდგას
შენი სახება, მარცხნივ — შენი ხმა.
თავს ნათლის ნაცვლად, სიბნელეს ვიდგამ,
ყველა ყვავილი ტანში შემიხმა:
გული, რომელმაც დაიდო შიში —
უკუნებელი დაკარგვის ფერი,
კანმა, რომელშიც სინათლედ ვიშვი,
ძაძად ჩაიცვა ტკივილი ბნელი.
და, აჰა, ვდგავარ, მარჯვენით შენი
სახება მიდგას, შენი ხმა — მარცხნივ.
თავზე სიბნელის გვირგვინი მშვენიის,
მკერდზე მიბრწყინავს მედელი მარცხის.
და, აჰა, ვდგავარ, როგორც წესია,
ველი — მაღლიდან მესმას შენი ხმა:
„ესე არს ჩემი ტრფობის მესია,
ისმინეთ მისი“ ანუ „ჩემი ხარ“.

და სანამ ისევ დადგება ჯვარცმა
(თუ გადავურჩი სულის წვალეხას) —
იხილეთ ღმერთმაც, ქალმაც და კაცმაც
ეს ჩემი ბნელი ფერისცვალება.

*
— ნება მომეცი, შენს საფლავში ჩავწვე —
მეხვეწა მეგობარი.
— მე შენ გამო არცერთ საფლავში არ ჩავწვებოდი —
არ დავანებე.

და ახლა ვწევარ ჩემს საფლავში,
ჩემს მეგობარს არ აქვს საფლავი.

ვწევარ — ეს ჩემი საფლავია,
იმ მეგობარმა გამითხარა,
ჩემ მაგივრად სიკვდილს რომ მთხოვდა.

ვწევარ — მე ვწევარ ჩემს საფლავში —
მარადიულ ძღვენში, რომელიც
სიყვარულმა თუ მეგობრობამ მისახსოვრა,
ჩემს მეგობარს კი საფლავი არ აქვს.

ღამდამობით,
საფლავიდან გამოხედვას როცა ვახერხებ,
ვხედავ, თუ როგორ უსასოოდ დაბორილობს,
საფლავს ეძებს, რომელიც არ აქვს.
მოდის ხოლმე ჩემს საფლავზე და ჩამომძახებს:
„ჩამომიშვი, მოგინებები, როგორც მაშინ,
იმ უწყვედი ღამეებში,
ერთმანეთის სხეულების სითბოს რომ ვცვლიდით!
ჩამოგინებები,
მანდ უსხეულო სიცივეებს გაცვლიან ძვლები;
ძვლები, რომლებსაც ეგონათ, რომ
უსაფლავოდ უფრო გაძლებდნენ,
ვიდრე უშენოდ“.

— ნება მომეცი, შენს საფლავში ჩავწვე —
მთხოვდა მეგობარი,
რომელმაც მერე თავისი ხელით
გამითხარა საფლავი და
თავისი ხელით ჩამაწვინა,
მინაც თვითონვე მომყარა,
კარგად დატკეპნა,
უფრო მყარად რომ შეძლებოდა სიარული დედამინაზე.

ჩემს მეგობარს საფლავი არ აქვს.
მას საფლავიც არ გაუთხარეს.
ამიტომაც ღამდამობით
ჩემს საფლავზე მოდის ხოლმე — სიყვარულს მთხოვს,
ახლა ჩემი საფლავი უნდა.

— ო, ჩემო ტკბილო მეგობარო, —
მინდა, ერთხელაც ამოვძახო, —
— ო, ჩემო ტკბილო მეგობარო,
ეს საფლავი ორს ვერ დაგვიტევს,
ჩვენ ორნი ერთად ვერც სიყვარულმა დაგვიტია
და ვერც სიკვდილმა,
რადგან მოკლული სიყვარულის საფლავში
მხოლოდ ერთი წვება.

ნუ შეგშურდება —
ეს ყვავილები ანუ ჩემი ყოფილი გული,
შენ რომ სურვილის თვალთ უმზერ, ეკლიანია,
ფესვებად უდგას მას ეკლები
იქ, სადაც უნინ გული იდგა და შენთვის ძგერდა.
ნუ შეგშურდება,
სიყვარულის საფლავში წოლა ლამაზია,
მაგრამ სასტიკი.

— ნება მომეცი, ჩემს საფლავში ჩემით ჩავწვე! —
ვთხოვდი მეგობარს,
მაგრამ ამის ნება არ მომცა.
ახლა კი მისი ხელით გათხრილ საფლავში ვწევარ,
მასზე ვფიქრობ და
სიკვდილზე ანუ სიყვარულზე ვაგრძელებ წერას...

მანანა შეყლაშვილი

შვილებს!

სახლი უნდა ავაშენო რძისფერი კირქვის,
მზე რომ ჩამომადნეს ხელისგულზე,
შვილებისთვის

კვერცხის შესანვავად გაშვერილ ხელისგულზე...
დედაჩემსაც ასე დაეთუთქა პირველად ხელები,
ჩვენთვის რომ თოხლოკვერცხს ამზადებდა

მზისსხივჩაყოლილს...
ზურგით უნდა მოვათრიო მძიმე ლოდები,
საძირკველში მკვიდრად ჩავდო
რკინის სალტით გადაფსკენილი
სიყვარული, ერთგულეობა, მოთმინება და სიძლიერე,
სხვაც ბევრი მაღლი...

უნდა ვივარგო კიდევ ერთხელ,
ალბათ ბოლოჯერ,
თორემ ჩალპება უჯრა-უჯრა
ჩაპუჭნული ჩითის ჭრელები;
ბებიათქვენის სახსოვარი
ხატულია ქვილთის საბანიც,
ჭრელა-ჭრულა ნაჭრებისგან შეკერილი.
ველარ ითმენენ

სიძველისგან გადამსკდარი ხის ბათმანები,
თეთრ ტილოებს ამოვუფენ მაქმანებიანს,
დაკვრიხინებულ, სურნელოვან
თონის პურებით ავივსებთ ხშირად,
ხან ყვავილებით, —
საკანაფურას მინდვრებიდან საგულდაგულოდ
დაკრეფილებით...

*
ათასფერი ჩით-მაქმანებით მეც დაგიკერავთ
უჩვეულო ქვილთის ჭრულ ფარდებს,
მზე შემოიჭვრიტება ყაისნალით
წლობით ნაქსოვ ბევრუთვალავ ჭურჭრუტანაში
გახამებული, თეთრი მიტკლით
შეგიკერავთ ქვეშაგებებს,
გაუთლელი ქვისგან ნაგები
საძინებლის მკაცრი კედლები რომ გაგინათოთ
დამაქმანებულ ტილოს სინაზით;
უნდა მოვზიდო ზურგით კირქვა
მამაჩემის ძველი სახლისაც,
როგორც თილისმა,
მაღლი უნდა ჩავაყოლო იმ სიყვარულის
უსქელეს კედლებს...

*
ხმელი დიყის შავადმკაცრი სილუეტიც
მოუხდება რძისფერი კირქვის სიუხემეს, —
ანდერძად დაგიტოვებთ, რომ
ნედლი დიყა (ლათინურად — Heracleum)
შხამიანია, — ხმელი არა,
როგორც ყვითელი ბაიები ადრიანი
გაზაფხულის (ლათინურად — Ranunculus) —
ჩვენი ეზოს პირმცინარი სარეველები

და
შემოდგომის უნაზესი, იისფერი
უდროულა — სათოვლებიც
(ლათინურად — colchicum)
(კოლხეთიდანააააოოო)...

*
ეზო უნდა დაგიბაღნაროთ, დაგივარდყვავილოთ...
ჩუმი ლოცვასავით გაჩენილი
ცისფერთვალა კესანებით მოგიქარგოთ...
ჩაიკისკისებენ კესანები სიხარულიანი
ცის თვალებით...
როგორ მოუხდებიან ქვის საყვავილეს,
ამ უძველესს, წინაპრების ხელებით ნაჩოკნს,
ძლივს რომ ასნიეს ღონიერმა სოფლის კაცებმა
ათი ხელით,
ძლივს დაასკუპეს ეზოს ერთი მიჩქმალული,
ბნელი კუთხიდან ჩემს ყვავილნარში...
ნეტა იცოდეთ, ეს მძიმე განძი
რა ფაქიზი ყვავილებით უნდა მოგიერთოთ!
ასე უნდა გადაგიქციოთ
ზურგით ნათრევი ქვის ლოდებიც უთბილეს სახლად, —
მე რომ ვოცნებობ სათქვენმოძავლოდ, —
სახსოვარივით დაგიტოვოთ,
ისე როგორც ციდან ჩამოყრილი
თვალუშუუნა კესანები
წინა-წინა-წინა-პარებმა...

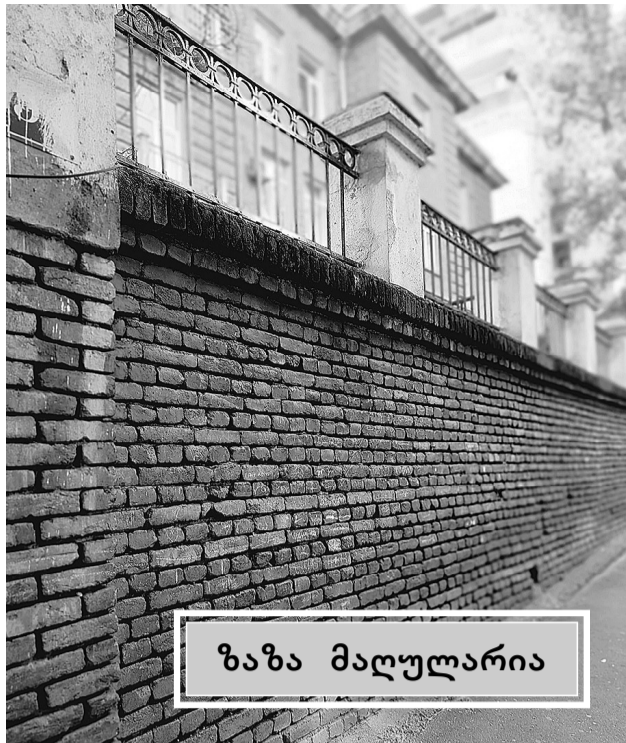
*
ჩვენს ეზოში, ზენაქარისგან დასაცავად
ტყეს გაგიშენებთ, შერეულ ტყეს,
თორემ ძნელი გასაძღვებია
თებერვალში სუფსარქისის
ყინვიანი ცივი ქარები; —
ქვენაქრისაკენ — კაკლის ხეივანს,
დაბალი ჯიშის უნდა იყოს! —
მზის ჩასავლებს ცეცხლიანი საღამოების
ჰორიზონტი რომ არ დაჩრდილონ...
რამდენი სისხამი დილა უნდა გაითენონ,
რამდენი გაზაფხულის კვირტები
უნდა შეიბან ლერწამწელა ნეკერჩხლებმა,
სათქვენოდ სამყოფი ჩრდილები
რომ მოისხან,
შვილებო!

*
ნეტა შევეჩვიო დილაბინდზე გაღვიძებას,
ზანზალაკების ნკარანკურით რომ გავდევნო
საძოვარზე
სქელკისურა, დაკუნთული, ჯიშოანი,
ალბათ, ძროხები,
ისე, როგორც ხონჭიორში
ირღვეოდა დილის ნისლი
ნიკორწმინდისკენ მიმავალ გზაზე
სოფლის ნახირით...
და საღამოც...

ჯერ შორიდან...
მერე სახლთან...
მერე სახლიდან მუხისკენ...
ნელი ტაატით, მძიმე-მძიმედ,
ათასგვარი ზარების რეკვით
ალამებდა რაჭას მთელი დღით გადაღლილი
სოფლის ნახირი...

*
ჩვენი ქვის სახლში
კაკლის ანდა ცაცხვის ხის გობზე
მოგიზილავთ იმერულ ჭადებს;
მინდვრის ბალახების ნიგვზიან ფხალს
მოგიკეპავთ ტარხუნთანს, ია-იების
ყვავილშერეულს;
ხის გობზე შეგიკაზმავთ კირკაჭლობის,
კვახინელასაც (დავინყებულს!) თხილ-კაკლიანს...
ომბალოს სუნი ექნება გაზაფხულს —
მწვანე ტყემლის სუნი;
ძმრიანი ახალი ეკალას სუნი,
შემოდგომით ნათესი, ზამთარგამოვლილი,
ნითელფერშეპარულფოთლიანი ქინძის სუნი...

*
სახლი გექნებათ მკვიდრადნაშენი,
ფუძედალოცვილი,
ფუძეძლიერი,
ფუძეგამრავლებული სახლი...
დედაგენაცვალოს სახლი,
ბებოგენაცვალოს სახლი,
ჩამოხვედით, დეე! — სახლი,
მიყვარხარ, დეე! — სახლი...
თეთრდაფეთქებული ტყემლის ყვავილების
სურნელი ექნება თქვენი შვილების
გაზაფხულებს,
თეთრი ყაყაჩოების და
ღვინისფერი კორჩოტების სუნი ექნება
თოვლის ნადნობს;
ჭიშკრისკენ მიშტერებული,
მომლოდინე გულისძგერა ექნება
თქვენს მონატრებას,
ბებრული, ბუზლუნა ხმა ექნება
მე და მამათქვენის მარტობას;
ზეცისკენ ხელაპყრობილი რიტუალი ექნება
ძილისწინა ღამის ლოცვებს...
ღმერთო, გვიშველე ღამეები...
იმედია ღამეები,
რომ ერთხელ, ისე, როგორც ბებიაჩემმა,
მეც მოვიტანო წყლიან ჯამში ჩადებული
ცხელვარვარა ნაკვერჩხალი, —
ციფწყლიანჯამში შავნახშირად გადაქცეული, —
ხელში შეატარიანი ჯაყვადანა დავიჭირო
და გულმოდგინედ შევულოცო
ჩემს მონაგარს: —
„ალისასა-მალისასა,
შეგილოცავ თვალისასა...“
„გულო-გულთანა,
სულო-სულთანა...“
მეც შემოვაჯენ ხის ჯორკოსკამზე
ჩემს შვილიშვილებს,
დედაბერივით დავიფუთნი
თავ-სახე-ლოყას ჭრელი თავსაფრით,
შავტარა ჯაყვით გამოვულოცავ
და დავუფრთხობ ცუდმაცქირალებს...
დაიჯერებენ პანანუნები,
ისე, როგორც მე მჯეროდა,
რომ ბებიაჩემის შავტარა ჯაყვის
ემინოდით ეშმაკებსაც,
ჭინკებსაც, სიზმრის მაჯლაჯუნებსაც,
რომ ვერავინ მოერეოდა
ხელებდამჭკნარი, ტკბილ-თბილი კატოს
ჯადოსნურ ლოცვებს
და თავიდან ფეხებამდე
ლოცვის მადლში გახვეულები
გავრბოდით გარეთ...
მეც შემოვსალტავ ლოცვა-ვედრებით
ჩემს პატარებს,
ძილს დავუფთხობ გლახათშემხედვარებს,
რომ მერე...
სოფლის მზით ლოყებდაბრანულებმა
ქათმის კაკანზე საბუდრისკენ
ერთმანეთს გაასწრონ,
თბილ-თბილი კვერცხები მუჭში მოიქციონ
და ფრთხილი-ფრთხილი-ფრთხილი ნაბიჯით
მოზაჯადნენ ბებოს კალთასთან...
მერე ღამით (ღამით აუცილებლად!),
ისე, როგორც დედაჩემმა,
მოკრუხებულ დედალს ჩავუნყო
თივანაგებულ თბილ საბუდარში ღუნღულია
წინილების გამოსაჩეკად...
(ან ცხრაამეტი ან ოცდაერთი —
ეს ცოდნაც დედის სახსოვარია!)...
სახლი უნდა ავაშენო რძისფერი კირქვის...
მზე რომ ჩამომადნეს ხელისგულზე, შვილებისათვის
კვერცხის შესანვავად გაშვერილ ხელისგულზე...
დედაჩემსაც ასე დაეთუთქა პირველად ხელები,
ჩვენთვის რომ თოხლოკვერცხს
ამზადებდა მზისსხივჩაყოლილს...

ზაზა მალულარია

სიტყვათ ნასეტყვი...

ანუ ღმერთის ალტერნატივა

რაა სათქმელი,
ან თქმით რას ვაგებ? —
ხშირად სიცოცხლეს თვისი ფასი ვნებს,

ბედიც თვის
ბედის
ბადეს დასტირის:
მზით ნაგრიგალარ ვნების აკორდებს,

...ალბათ ყველა, ვინც სიტბოს გაურბის
და ყიამეთის ხილში ევლება,

სიტყვათ ნასეტყვი გრძნობათ არტყია,
ვით შეპყრობილთა ინსტიტუტ არშია,

...ან უთქმელობით, ან თქმით რას ვიგებ?—
ხდება, ვალეტიტ ჯოკრებს ფურთავენ,

...და რადგან სიტყვა ღვთის ძალს ითვისებს,
როს ცის ტატნობით რთავენ

ეშმაკის აღსარება...

წამით არც ერთით იმ გზას არ ვმდგარვარ,
უფლის რომ ჰქვია (ვგმობდი არც რამეს),

მე ის სვაგი ვარ,
ვინაც იარა
ლურსმნის წვერებზე

ის ვარ, შეაკლა სული „ნამუსს“ ვინც,
რწმენა მკერდიდან ვინც აისხლიტა...

არ შემხებია ეკლის ნამუსვრიც...
მაინც მეცლება შუბლი სისხლისგან...

ვინც სულეთს იხმობს იუდეიდან
და სულში ცისკრის ამბობს იოტებს...
ჩემი „გამცემი“ იუდეიდან

არ ვუნეც სადამდის კიდევ მიცხოვლებს
ჟამი დღეის თუ მერმის აქცენტებს,
ამაზრუნენია შემდგომ მაცხოვრის,

...ჩემს უღმერთობას სულაც არ ვჩივი,
მე იმ ჯვრის ხვედრს ვგმობ, ზედ რომ მაცვია...

...და დინჯად დავცქერ
საფლავს გაუთხრელს —
ასაკს მოტმასნილს „ჯეელ“ ციფრებად...

იმ ხამს რა ვუთხარ,
იმ გვამს რა ვუთხარ,
ღმერთს რომ ჯვარცმაში შეეჯობრება...

...მაგრამ ერთხელაც ვინმე ფერმწერი,
გადაალაჯებს ნაგებ უფლებათ,
ყალბით მოკაზმავს ჩემს ხატს შერცხვენილს

ინაუზურაცია...

ალყად
ალაყაფის
კართან
„კართაგენის“
ბალთად: მესამრიდი
ბგერათ პირამიდა...

ალთა ახალ კერებს
კალთა ქართა გენის
ართავს
მკვეხარ ლიდერს
მჭლე ხარ — ტირანიდან...

თავის დროზე ჭკნება სუროც
(ვარდზე მეთქვა?
მეხამუშა...),
წუთისოფლის ნება-სურვილს
მალ-მალ იკმევს მეხად მრუში...

ასეთია ზეცის ნება:
ფარი — ფართან,
ბარი — ბარში...
ხორცის შიმშილს ენირება
მორცხვის შიში კანიბალში...

რა აქვს ფასი განძთ სავანეს,
უგანძოდ და შაურითა?
ფასობს
ასო „ყან“ და „მან“-ი
და „ლექს“ რასაც გაურითმავ...

ხოლო მინა — სადა მხეცი,
გიცდის, როგორც შიხის ეტილი,
სულ რომ სული „ცად აკეცო“,
ხორცს უთუოდ შეიკედლებს...

წუთისოფლის მკრთალ, ხსნად ფორებს
ირგებს, როგორც მაისს ვაშლი...
ეჰ... კაცთა ჯოგს რა ხსნა, თორემ
სურო ფოთლებს მაინც გაშლის...

...თავის დროზე ჭკნება სუროც,
თებერვლის დარდს მარტი მოსავს...
...და შენც გაჭკნობს ვნება, სულო:
გათელილო პატიოსნად...

შენ ჭრი ეული გზებს წარმოსახვითს,
ფამილარობის მსახურს ირჩევ ხანს,
საზღვრავ სივრცეებს უკან მოსახედს,
რომ ხრამში უმალ არ ჩაიჩეხო...

შენ უხილველი ძაფით ნაკერი
კადნიერებით მოსავს ორ კალოს:
ცდილობ, გაეცქე ხანძრის ღრმა კერებს,
თან ნახანძრალი არეც მორკალო...

ირგვლივ ომია,
ხუთვა,
ცეცხლი და...
მოაქვთ მესიად მოგვებს თავები...

ორმოცდაათი სუფთა ვერცხლიდან
გროშსაც ვერავის მოედავები...

ალბათ ეს ცეცხლი სულეთს მიატანს.
ცას აახრჩოლებს მძრწოლი შეხებით...
ერთი ნაბიჯი,
ერთი ტყვიაც და
ძველ მისწრაფებებს ბოლო ელებათ...

...შენ კი მაინც თლი მიზნებს დაგეშილს,
ხვალ ჩამოსართმევს, „სადას“ ირჩევ ხელს
და ვერც იაზრებ, როგორ დაეშვი,
ხრამში უღვთოდ ვით გადაიჩეხე;
ვით ხრწნი სხეულში სინდისს გარდაცვლილს:
ურცხვად გადაცვლილ ქურანს კურატზე,
თან ლამობ ძველთან ხიდის არდანვას...

თუმცა...
ხანძარი სულ სხვა სურათს დებს...

...მტვრად განიბნევის ცის წიაღში ცამდის მართალიც,
რადგან თვით უფლის ნატეკენ მინას ხასად სწყურია
სისხლი: რწმენისგან დანრეტილი, გემსს შენართავი,
რომ მარად გწამდეს: სხვა სანყისიც დასასრულია...

ცის თალს პოტინობს დღენიდაც ყველა ტირანი,
(ვინც გონი კუპრით გადათხაპნა, ასგზის კაცია!),
კერპთ შებღავიან სასოებით და სულს სწირავენ,
ფუყე არსობის უსიცოცხლო ასიგნაციებს...

შენ კი...
სჭვრეტ ცას და ღმერთს ვერ ლანდავ...
ბარდი მაყვალის,
ნაზი ეკლებით გეტმასნება სადად, ცის როლით...
დღეს იუდეები გაიფდნენ ისე საყვარლად,
რომ სისასტიკე რვა მთას იქით გადაისროლეს...

...და ამ აზრნაშრეტ საჯღაბნეთში,
სად ხრამს ერთვის ცა,
სად მზის მწველ ხახას ეფიცება ფიცხი გენია,
სადაც ყველაფრის ადგილია, გარდა ღმერთისა,
ცისკენ აიჭრა? — მეტისმეტად ამაზრუნენია...

...მალე წვიმები ხმელ ბილიკებს გადარეცხავენ,
სივრცის სიბერნე ზღვას მიაწვდენს
(ანც ლომს) მწირველ ნავს...
...და ზამთრის ამბორს დააკვდება ბოლო მერცხალიც:
იგი, რომელმაც გაზაფხული გვამცნო პირველმა...

კაცი რომ ბჭობდა ღმერთის სახელით,
იცინოდაო, ღმერთს ვინ აკადრებს...
ვით უვენახო მევენახენი,
ექმნით წარმოსახვით ზვართა ზღვა კადრებს...

დნეპრი და დნიპრო,
Libre და ლიბრი...
დუჟმორეული ჟერემიასი...
სხვა სიბრტყეს იპყრობს
ჯვარხსნილთა ჯიბრი
და მის, რაც არ გნადს, გჯერა მეასედ...

კართან კარბიდის მომცრო ვარცლი და
მზერა — მზე კრულის,
ბგერა — „თვალადი“...
კვლავ გსურს, ფაცხიდან
ანმყოფ ვარცხნიდე
წარსულს: ეკლექტურს და მოძალადეს...

ერდო და ვერდი,
ანდი და antre...
სიმალლის შიში ქვესკნელში გიხმობს,
გიზიდავს ფერდი
და ცის თალს ადრი
უფსკრულს: ჩაქეულს ზმანებებს მიღმა...

გირჩი და სირჩა...
რძისფერი ხუთვა
იღვრება მწუხრად ხვატში ოცნების...
და რაც წლებს მირჩა,
მომავალს უთმობს
ანმყო: გარყვნილის პატიოსნებით...

მზეო,
მნათეო!
ამო ჩრდილთ ვკვებავ
შენგნით... ვიმყარებ ლაღად თმაში წლებს
და შენს სხივთაგან შემოჭრილ ვნებას,
ვით სიძვის დიაცს, ისე ვაშიშვლებ...

...კაცი რომ ბჭობდა ღმერთის სახელით,
იცინოდაო, შეჰკადრებს ღმერთს ვინ?!
აჰა, ნაღვინი
გზა და საყვირი...
სცადე და ვაზად აქციე ფეტვი...

დავით კიკვაძე

ხაზები

შენ სხვა ხეებიც გეტანებინა,
ო, არა მართო ეს ვერხვანარები,
შენ კი შენეულ ნეტარებთან —
უნეტარებოდ დაიარები
სხვა ბილიკებით, ბუნდოვან მხრისკენ,
სადაც ხეები აღარ არიან
ამოზიდულნი, რომელიც იკვლევს
ტოტებით ცისკენ სივრცეს ქარიანს.

ჰო, შენ ხეები გეტანებინა
ფოთოლშირილა სურვილ-წყურვილით,
მეტად მძიმეა მათი ტანები,
მეტად დიდია მათი ღუმელი
შებინდებისას, განვიმების წინ
როცა ქუფრია, ჩამოღრუბლული,
მთა ნისლს კალთაზე რო გადაიწვენს,
ვით კაცი მკლავზე ქალს თვალმილულულს.

გეტანებინა ეს ნაძვნარებიც,
ეს ფიჭვნარებიც და მუხნარებიც
და სადღაც ნულარ მიჩქარები
შენს საკუთარ თავს. ნაიარები
აჩვენე ხეებს, დარდიც უთხარი,
უთხარი ერთი წინადადება,
რომელიც ხეებს უმწუხრ-უხარის,
ვით ახალშობილს აქ დაბადება —

დედამინაზე. ხეებს ეჩვენე,
როგორც გულისსწორს რო ეჩვენები,
ხეებს ფესვებზე გადაეხვენი
და განიშორე ბნელქვესკნელები
შენშივე მყოფი. სწორედ შენშივე
არსებულ დიად ხეებს უნდებარ
და ადექი და არსში ეძიე
უსასრულობის სიხარულის ხმა.

სოფლის საღამოები

სალამობით იპარება ტყისაკენ მზერა,
შეყვითლებული ტყეებისკენ მიიწევს წყვილი,
რომელთა გულის სააღერსოდ დაძაბულ ძგერას
ქოხი სწყურია, რომ ესმოდეს ნკაპუნი წვიმის.
საძოვრებიდან საქონელი დაიძრა ნელი,
მძიმე და დინჯი ნაბიჯებით, თან ზღაპრით, სოველ
ბალახზე მიდის, სოფლამდე კი პატარა სერი
გადავლილია — ბილიკებზე ნაწლიქარს ტოვებს.
ჩამავალი მზის სუსტ სხივებზე ჩანს ბუზანკალი.
წინაპრის მსგავსად, ღვთისნიერი, აშენებს ბედელს.
და ალაგ-ალაგ იბერტყება ჭოკით კაკალი,
დრო, ჭირნახულის მოწვევისა დაუდგათ გლეხებს.
შაშვები სტვენენ. შემას ჩეხენ. ყრია გუნდებად
ლურჯ გორაკებზე გაფანტული თივის ზვინები.
ომში ნასული ჯარისკაცი არა ბრუნდება,
დედა გზას გასცქერს, დღის მანძილზე ნაქვითინები.
ამ საღამოებს, ჩიტებიანს, ნათელსევედიანს,
გზა ემწუხრება. ხეები კი ჰგვანან კელატრებს.
მოსახლეები დალაღულნი სახლში შედიან,
მიუსხდებიან გასუსულნი ტელე-ეკრანებს.
ზაფხულის ბოლოს კენტად შერჩა კერას და ფუძეს
ნაშრომ-ნაჯაფი, უპესველი ბებო და ბაბუ, —

უსმენენ (წყნარად ჩამომსხდარნი პატარა კუნძუზე)
ჭრიჭინათა ხმას, ღამეებში, სიმებად გაბმულს.

ქალაქის მუსიკა

ნეტავ, რომელ გზას მოვყავარ შენსკენ,
ყველას თუ არცერთს?!

ჩაძირული ვარ, მძიმე ლოდივით,
შენი თვალების ხავსიან ფსკერზე.

ღრმა ძილით მძინავს.
დამაფარე შენი თვალების ცის მწვანე მოლი.

ჩემი სიზმარი
ნესტის შემოჟონვია ბზარიან კედელში...

ჩემი ჩურჩული
აქვითინებული მდინარის ხმაა...

ჩემი სიყვარული
კლდიდან გადმომსკდარი ნაკადულია...

მე დავლამდები და გაფენდები.
მე გამოვივლი მილიონ წელიწადს —
მილიონი სიბნელის და სინათლის გვირაბს,
უთვალავ ზამთარს, გაზაფხულს,
ზაფხულს და შემოდგომას,
და თოვლს მოგიტან, ყვავილს მოგიტან,
ცვრიან ბალახის სურნელს მოგიტან
და ხეებიდან მომწყდარ ყვითელ ფოთლებს მოგიტან
და ყველა მკვდარი ღამის პეპელა
ისევე აღდგება,
ამოფრინდება ოთახის მტვრიდან...

მე ხელს ამოვყოფ ყველაზე დიდი ჭაობებიდან
და მეჭირება ერთი ყვავილი —
დალაქული სისხლის წვეთებით,
რომლის გადარჩენაც შევძელი მხოლოდ
ჩემ საკუთარ თავთან ბრძოლისას,
ის გაიბრწყინებს ისე უეცრად,
ვითარცა ელვა უკუნეთ ცაზე
თავსხმა წვიმისას.

მე ყველა გზას ვადგავარ ახლა,
ყველა ბილიკზე, ყველა ქუჩაზე მე მოვაბიჯებ!

მოვაბიჯებ და მომსდეს თოვლ-ჭყაპი,
მოვაბიჯებ და მომსდევს ნიაღვარი!

მე საკუთარ მუსიკას შევქმნი —
ქალაქის მუსიკას...

აიშლებიან ქალაქები — მაგიდის პეპლები,
როგორც ნერვები,
როგორც ტბაზე მოზინადრე ფრინველთა ფრთები
და გაგვაფრენენ უწმინდესი ქაოსისაკენ,
სადაც ცისკარზე მღერიათ ქვებიც,
არათუ მხოლოდ მინდვრები და ველის შროშნები...

რად ვერ დასრულდა ხეტიალი ამ უდაბნოში?!

იქნებდა, მართლაც
უდაბნოს სიჩუმეა ლურჯი მარადისობა...
იქნებდა, მართლაც
უდაბნოს გარინდებია სიმშვიდე ჩვენი...

გაჟღენთილია ყველა ქვა სიტყვით,
გაჟღენთილია ყველა ქვა ცრემლით,
ხოლო სიტყვა, და რა თქმა უნდა, ასევე ცრემლი,
გაჟღენთილია ადამიანით...

ნეტავ რომელ გზას მოვყავარ შენსკენ,
ყველას თუ არცერთს?!

დილით ოთახში მზე გუბდება,
ღამით კი მთვარე,
ხოლო ქალაქზე გუბდება მელანი,
რომელშიც ვცურავ ეს რამდენიმე წელია უკვე
და არ ამოვივივარ,
როგორც ის გედი, რომელსაც სატრფო
შორი ქვეყნიდან გადმოფრენისას გზაში მოუკლეს
და გადაწყვიტა მღვრიე წყალში თავის დახრჩობა!

ქალაქის მუსიკა
სხვა მუსიკაა, სხვა ჰანგებია...

სხვა სამყაროს გახსნაა
ქალაქის მუსიკა,
ქალაქის მუსიკა,
ქალაქის მუსიკა,
ქალაქის...

ჩემი ნექნები კლავიშებია.
მოდი. დაუკარი.

ღრუბლები ცაზე აფიშებიან.
სანუკვარი.
ჩემი და შენი სუნთქვებია —
ფოთლების საუბარი.
ქარო, დაუბერე.

ხალხის პოეზია

ჩვენ საკუთარმა ხელებმა გაგვცეს,
გვამხილეს უკვე, რომ ერთმანეთის
გარეშე ყოფნა არ გვინდა არცერთს
და ეს სურვილი ლოცვას ჰგავს მერცხლის
და ერთმანეთში ვგროვდებით წვეთ-წვეთ
და ფანტელ-ფანტელ და ფოთოლ-ფოთოლ
და ფურცელ-ფურცელ. ტალღებში შევწვეთ,
თუმცა ტალღებში ისედაც ვცხოვრობთ...

ჩვენ საკუთარმა თვალებმა გაგვცეს
ცრემლით, ციმციმით, მზებრით,
ვიცვამთ სიცისფრეს — ბალახის ნამცვრევს,
რომელშიც დილის სინათლე მღერის...
ბურუსსდაფენილ დღეების მღვიმე
შესასვლელია სწორედაც იმ ცის,
სადაც სიმწვანეს ღვრი შენ და ვღვრი მე
და ხორბალივით — ერთმანეთს ვიმკით...

ჩვენ საკუთარმა ლექსებმა გაგვცეს
ყველა ხმოვნით და ყველა თანხმოვნით,
ყოველი სიტყვის ვანებებთ ნამცვეს
და ვქმნით მუსიკას — სივრცეს საშობის...
სავანები ჩუმად გალობს ცის,
თან ისე მწყობრად, ჰარმონიულად,
რომ დედამინის საზღვრებს გამოვცდით
და მთელ ვარსკვლავეთს ვგრძნობთ და ვისუნთქავთ.

ჩვენ საკუთარმა დუმილმა გაგვცა,
თოვლის თითებით ვამყარებთ კავშირს
და არ გვჭირდება არც მინა, არც ცა,
რადგან ჩვენშია მინაც, ცაც, ბავშვიც...
ჩვენს შორის მანძილს, ჰორიზონტს ამკობს
ჰაეროვანი სუნთქვის ბგერები
და შენ არასდროს, გთხოვ, არ მომაკლო,
არ მომაკლო,
არ მომაკლო
შენი ხელები.

ადამიანი

რა იდუმალია ადამიანი,
როგორი ღრმა და შეუცნობი არსება,
მთელი თავისი შიდა და გარე არსით —
დაბადებამდე დედის მუცელს ამოზრცავს,
გარდაცვალებისას — მიწისას...

შენ და მე, ანუ შემოღობვის სონატა

ბუხარში ცეცხლი და ცეცხლზე სოკო,
ბუხრის თავზე კი — საათი, წიგნი,
ბუხრის წინ მჯდარი ბიჭი და გოგო
და გული გულთან და სახლი მშვიდი.

მათ სიყვარულის შეიპყრეს ჩიტი
და ერთმანეთში გაუშვეს ლალად...
ნატრობენ ბავშვის სურნელს და ღიმილს,
რაც მათში დიად იმედებს სახავს.

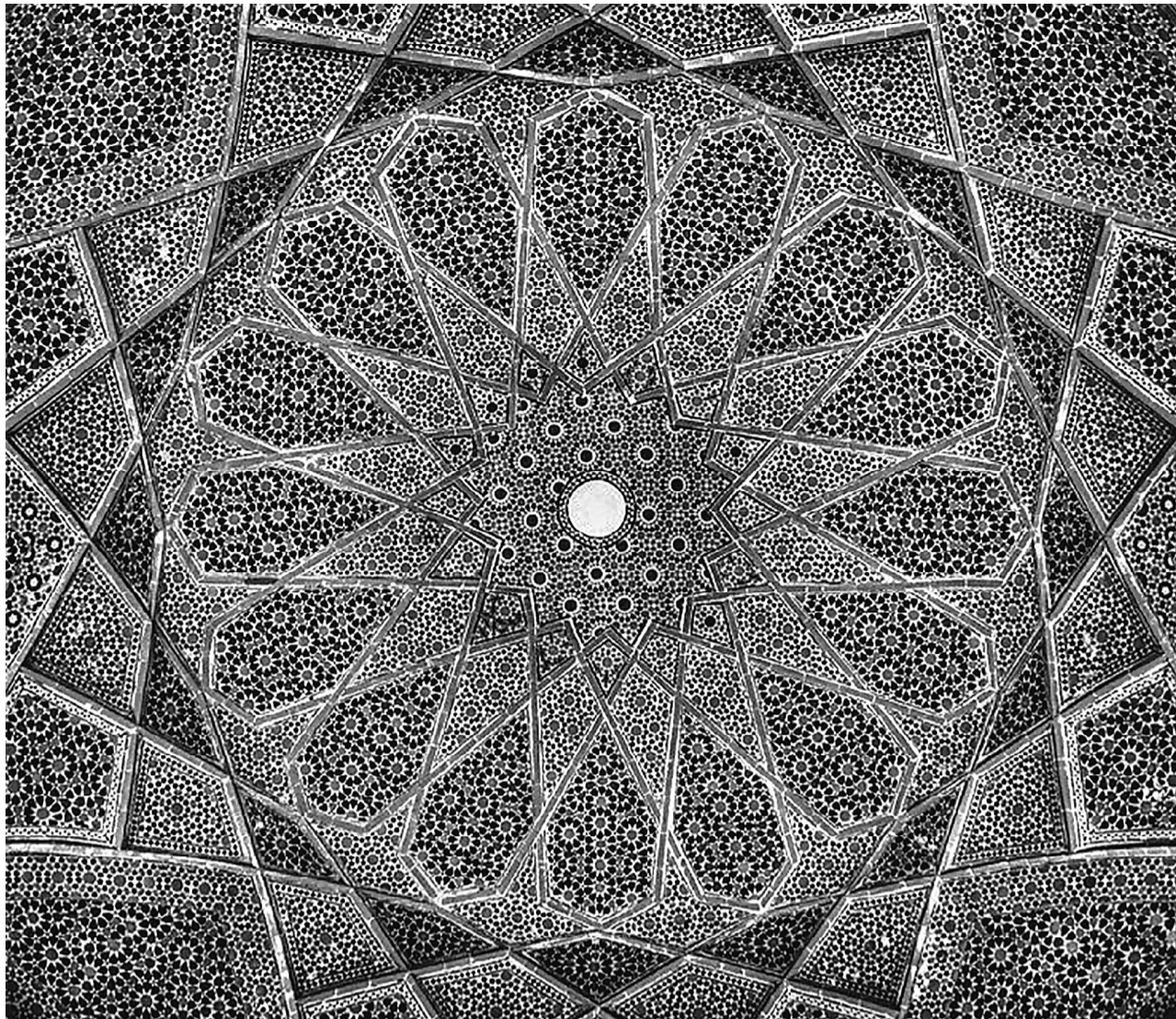
გარეთ წვიმა და ჰაერი ცივი,
ხეები სველი, ქუჩები სველი,
ტყე წელა-წელა სიყვითლეს იცმევს
და ახლოვდება გრძნობების რთველი

და ენებებათ გულზე ცა მისი
და ეფინებათ ფოთლების მსგავსად.
გუბდება ხეში მღუმარე ნისლი,
ქალაქს, რომელიც ახლახანს გასცდა.
და რასაც ახლა ეს წვიმა მალავს,
რალაცით თითქოს ედრება ედემს,
აქვს ღვთაებრივი მაღლი და ძალა
და ნკაპა-ნკუპით ქმნის თავის შედევრს

და შემოდგომის მატულობს სიღრმე
და ცივი სითბოც ახლოა ზამთრის
და გორაკების ქათქათა ირმებს
ედება მთვარის კრძალვა და ხათრი...

ბედნიერია რამდენი რამით
ადამიანი — გაჩენის დღიდან,
რამეთუ სწორედ ის პირველ ღამის
წუთიდან მრავალ სატკივარს ზიდავს...

ბუხარში ცეცხლი და ცეცხლზე სოკო,
ბუხრის თავზე კი — საათი, წიგნი,
ბუხრის წინ მჯდარი ბიჭი და გოგო
და ბავშვის ფეთქვა მათ ნიაღს შიგნით.

საადი შირაზელი

ბუსთანიდან

აქა იგავი სამართლიანი და მჩაგვრელი ძმებისა და მათი დასასრულისა

სადღაც, მაშრიყის მიწა-წყალზე, გარდასულ ჟამით, ცხოვრობდა ორი უფლისწული, ძე ერთი მამის.

ორივე — სარდალი, ხოლო ტანით — სპილოს სადარი, კეთილანაგი, განსწავლული და ქამანდარი.

მეფეს საშიშად მოეჩვენა უფლისწულები, რადგან ბრძოლის ჟინს აპყობდნენ ძმები სრულებით.

რათა მათ შორის აღმოეფხვრა ქიშპი და ცილი, გაჰყო სამეფო, თავ-თავისი უბოძა წილი.

ღმერთმა ნუ ქნასო, ატყდეს შფოთი უმისამართო, ტახტის გულისთვის ქვეყნის ბედი ავად წარმართონ.

გამოხდა ხანი, მეფეს წყლულზე დაერთო წყლული, ბოლოს კი გამჩენს მორჩილებით შეჰვედრა სული.

ოცნების ნართი დაურღვია სიკვდილმა მასაც და გარჯის ხელი ჩამოსხივა მრავალთა მსგავსად.

სასახლეს ძმები დაეუფლნენ და მათვე ერგოთ სპა და ხაზინა, სასახლეთა ბანი და ერდო.

შემდეგ კი მიჰყვნენ ორივენი კარნახს გონების, საკუთარი გზა აირჩიეს დაუყოვნებლივ.

ერთმა — სიმართლის, რათა მწყემსად დაუდგეს ფარას, მეორემ — ჩაგვრის, რომ სიმდიდრეს იხვეჭდეს მარად.

ერთი — მოწყალები, მოსალბუნე ხალხთა იარის, გახდა დერვიშთა ჭირ-ვარამის თანაზიარი.

სარჩო არგუნა მოლაშქრეებს, გასცა, განაგა, აღამართვინა ქარვასლა და სრა და ხანაგა.

ხაზინას აკლო, თუმცა ლაშქრის გული ალავსო, მისი ზნე-ჩვევა მეფეთათვის იყო სახამსო.

ხმა გაუვარდა, მისი ქვეყნის ყველა ალაგი ყვაოდა, როგორც აბუ-ბაქრის შირაზ-ქალაქი.

დიდო ხელმწიფე, კურთხეულო ოდით და ოდით, ისხამდეს ნაყოფს მარად შენი იმედის ტოტი.

ან კი, ჭაბუკო, კვლავ ისმინე ჩვენი იგავი: ის მეფე იყო სიკეთისგან გაურჩევი.

ქვეშევრდომთათვის მოსალბუნე-მომფონებელი, ცისკრის და მწუხრის ჟამს კი იყო უფლის მქებელი.

მის სამეფოში გაივიღა ყარუნი მშვიდად, სადაც ლარიბიც ზარ-ზეიმის იალქნებს შლიდა.

მან ხალხის გული მწუხარებით როდი გაცვიოთა, მის საუფლოში ვარდად იქცა ეკალ-ქაცვი და

სხვა მეფეებმა ერთგულება ჰფიცეს და ჰფიცეს, ყელზე შეიბეს მორჩილების საბელი მტკიცე.

მეორე ძმა კი მხოლოდ გვირგვინს ედგა დარაჯად, დეჰყანებს ბევრად გაუზარდა ლალა-ხარაჯა.

სოვდაგრებს ხარბად გამოსტაცა სარჩო ხელიდან, უძღურებს რისხვა დაატეხა საშინელი და

რამის გაცემა ღარიბთათვის როდი ენება, უწყიან მისი აკაცობა გონიერებმა.

დიდი ქონება მოიხვეჭა, ხალხს ექცა ჭირად და სპა-ლაშქარი გაეცალა თანდათან ტირანს.

მისწვდა ვაჭართა ყურს ამბავი, რომ იმ მხარეში ძალმომრეობამ და სიბილნემ იწყოთ თარეში.

მათაც შეწყვიტეს იქ ვაჭრობა, ქონების მართვა, თესვა შეწყდა და ხალხი დადგა შიმშილის ზღვართან.

რადგან იღბალმა მტარვალ მეფეს აქცია ზურგი, მტერმა მიზანში ამოიღო ხალხისთვის ურგი.

ღვთიური რისხვა დაუშმნის მწარე ისრად ეყარა, მტრის ცხენთა ფლოქემა გადათელა მისი ქვეყანა.

ვისგან ეძება ერთგულება ბილწსა და მლაღავს, გლეხი გაექცა, ვისთვის უნდა ეთხოვა ღალა?!
არვის სმენოდა ქვეყანაზე მისი ქველობა, უფალს ვედრებით ვინ შესთხოვდა მის დღეგრძელობას?!

დაემხო, ხმები მიინავლა მისი ებანის, კეთილმოსურნის არ ისმინა შეგონებანი.

იმ კეთილ ძმას კი ასე უთხრეს გონიერებმა: არა — მტარვალმა, შენ იმეფე, ქვეყნის მშვენივალე!

ის მწარედ შეცდა, მისი ხვედრი უნდა გვახსოვდეს, ხალხის მჩაგვრელი ვერ იხარებს ველარასოდეს.

ნულარ შენატრი მეფის ტახტს და სულთნის ხატებას, მას ხომ ღარიბის მშვიდი ყოფა აღემატება.

იოლად ივლის, ვისაც მჩატე ჰკიდია ბარგი, ამას შეიგნებს განმჩხრეკელი ავის და კარგის.

ხმიადს ესწრაფვის უპოვარის ფიქრთა დინება, მბრძანებელი კი სხვათა მიწებს ეპოტინება.

თუკი ხემსი აქვს გლახაკს, ურვა თავსაც ანებებს, ჩაეძინება ტკბილად, როგორც შამის მბრძანებელს.

წარმავალია რაგინდარა ლხენა და დარდი, ორივე მათგანს აფერმკრთალებს სიკვდილის ლანდი.

გაქრება ერთ დღეს დიადემით შუბლდადაფნული და მძიმე ხარკით გასაჭირის ლამში ჩაფლულიც.

გაქრება მორჭმით ზუალამდე ზეაზიდული და ბნელ დიღეგში მიგდებული ვილაც ბითური.

როცა სიკვდილის დაატყდებათ ზათქი და მეხი, არ განირჩევა ერთურთისგან მეფე და გლეხი.

ქუჩაში გამვლელს, ვისაც ურვა სდევდა წინათაც, ძირს დაგდებულმა თავის ქალამ ასე მიმართა:

თავს ბაკმი მედგა, გულწარმტაცად ჟღერდა დაირა, თავი მეხურა, მოოჭვილი ათასწარიად.

მთელი ერაყი დავიპყარი მძღავრი მკლავებით და ბრძოლის ჟინით ანთებული ომში ჩავეხი.

მსურდა ქერმანის დაპყრობა და შემომატება, თუმცა გამოხრეს ჩემი თავი უცებ მატლებმა.

გულისყურს ბამბა მოაშორე უდარდელიობის და შეისმინე გარდაცვლილთა რჩევა-მსჯელობის.

კეთილსმქმნელი ავისკენ არ მიიდრიკება, ავისმქმნელი კი არ ელოდოს მადლის მიგებას.

ყველა ბოროტი აკაცობის მიდის გზა-შარით, თავს იკლავს, როგორც მორიელი მწველი შაშარით.

თუ მადლს არა სთეს, არავისთვის არაფერს ხარჯავს, ერთი ფასი აქვს მაშინ სიჰ ქვას და ძვირფას მარჯვას.

შევცდი, ძმობილო, შემეშალა, რაცა ვთქვი წინათ: სასარგებლოა თითბერი და ქვაცა და რკინაც.

სჯობს სირცხვილისგან სული გაძვრეს მაგანს ნელიად, თუკი ქვას ქვეყნად მასზე მეტი სარგებელი აქვს.

ამ ქვეყნად ყველა კაცი როდი სჯობია ნადირს, ყველა აკაცებს კი ცხოველი სჯობს ცხადია, ცხადი.

აღემატება ნადირს კაცი ჭკუათმყოფელი და არა თავად ნადირივით ხალხის მსპობელი.

ვისაც დრო გაჰყავს ქვეყანაზე ძილით და ჭამით. როგორ გგონია, განა პირუტყვეს სჯობია რამით?!

გზასამცდარ მხედარს
(ამგვარი კი გახლავთ მრავალი)
აჯობებს მგზავრი, სწორი გზით და ფეხით მავალი.

მადლის მარცვალი ვინც არ თესა, მე ასე მჯერა, თავისი გულის ნებისამებრ მოიმკის ვერას.

არსად მსმენია დუნიაზე (როდი მერევა) რომ ავის მთესველს მოეხვეჭოს ბედნიერება.

ნეტარ არიან, ვინც სიყვარულს შეებნენ ურჩად, მათ იარები და მალამო ერთბამად უჩანთ.

მათ, ვით მათხოვრებს, ეჯავრებათ სამეფო თავი, და მსასოვარნი გულფხიზლობენ
წვითა და გარჯით.

ყოველწამიერ სევდის ნაწურს სვამენ ნელიად, თუნდაც ემწაროთ, სანუხარი არაფერია.

ავბედილობა ზარხოშია, — მარად უცვლელი, ეკალსაც იწვევს, ვისაც ნებას ვარდის ფურცელი.

სატრფოს სახელზე მირთმეული ალოე მწარე გულში თავფლივით თავბრუდამხვევ სიამეს გარევეს.

სატრფოსგან კიცხვას
ვნებით მთვრალი არაფრად აქნევს, მძიმე საპალნე შვებით მიაქვს ნასმურვე აქლემს.

სატრფოსგან პურობილს ნებას მარად
მასთან დავანდეს, მისი აშკი არ გაურბის ნასროლ ქამანდებს.

თვით მეფეები მოიწიხნენ სატრფოს ნათებით, თავად ეტიკებს აურიათ ბედის დავთრები.

მათ სანახავად ყველა ფუჭად დამშვრალა მარად, მათ, უკვდავების წყაროსავით, წყვილი ფარავთ.

იყო სამარყანდს ერთი ტურფა, მრავალთა დარდი, რომლის ტურფაგან, სიტყვის ნაცვლად, ნოთლავდა ყანდი.

მზესაც ჯაბნა და არც პრანჭვის იყო უცები, რწმენის ლიბოსაც შეარყევდა წაკეკლებით.

ალაპს ებოძა სილამაზე სწორუპოვარი, ბრწყინავდა, როგორც მოკიფე ჯავარ-გოვარი.

აშკთა მზერა თან დასდევდა, როგორც ზმანება, სულს შესწირავდა ყველა მეტრფე დაუნანებლად.

ერთმა მიაპყრო მზერა მოსხივცისკარე სახეს, ის კი აღშფოთდა და უბედურს შესძახა მკვახედ:

სანამ მიპირებ კვალში დგომას დაუფარავად, არ იცი, შენი კაკანათის ჩიტი არა ვარ!

თუ კიდევ მოგკარ მონანალეს ჩემს ირგვლივ თვალი, ვითარცა დუმანს, თავს წაგაცლი პირბასრი ხმალით.

ერთმა ურჩია: ან ჩაიხმე გულისწადილი, ან სხვა მიზანი დაისახე, უფრო ადვილი.

ვერას გახდები და სიკვრე უარესს გიზამს, ღმერთმა ნუ ქნას, რომ ტკბილი სული შესწირო მიზანს.

ტრფობით შეპყრობილს როცა ესმის საყვედური, ამოიგმინა გულდამწველად: ბედს არ ვემდური.

დაე, მისხვედრულოს დაშნამ, როდი ვიდარდებ დიდად, დე, ჩემი მძორი უპატრონოდ დაეგდოს მინდვრად.

მტერი და მოძმე ასე იტყვის, გულგანაღვლილი: დაეცა მიზანს, განგმირული მისი მახვილით.

სატრფოს კარებთან გათანგული დავრჩები მიწყვი, თუნდაც ამიკლო საყვედურით, კილვით და კიცხვით.

მე ყოველ ღამით მისით ვინვი, სატრფოს მსურველი, თუმცა, ვცოცხლდები განთიადზე მისი სურნელით.

დღეს თუნდაც მოვკვდე მის კერაზე ტანჯვა-წამებით, განკითხვის დღეს ხომ სატრფოს გვერდით დავევანები.

ომს ნუ გაურბი, ნუ დაიხშობ გულის გალიას, საადი — ტრფობით განგმირული, კვლავ ცოცხალია.

აბდ ორ-რაჰმან ჯამი

განმშორდა გონი, გული, რწმენა, სული კი დარჩა, როგორც ყარაბი, რომლისთვისაც მეგ ზური არ ჩანს.

თუ ჭირის სუფრას გვიშლი, ბარემ ვნებაც გვანვიე, აკი სულგრძელი სტუმრისათვის ყველაფერს ხარჯავს.

ღერწმად ქცეული მიჯნურები რარიგ ვენამეთ, მოგველერწამე წამისწამად, აჩქროლდეს მაჯა.

ვით ღერწმის კალამს, ნეტავ ორი ენა მქონდა, ამ ერთი ენით როგორ უნდა შეგკადრო აჯა.

ვით ნა რხული, ცრემლს ვაჩქეფებ, გულდამსხვერუელი, გულგამქისარი ეგ ისარი ძვალშიგან მტანჯავს.

ჯამი, უმისოდ სამოთხეში რა დაგჩრჩენია, მარტობაში ვერ დაგატკბობს წალკოტის ფარჩა.

თარგმნა გიორგი ხულორდავაძე

გავრცელებულია აზრი, რომ ძველი ეგვიპტელები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობდნენ სიკვდილის ფენომენს. სინამდვილეში კი, შეიძლება ითქვას, ისინი იმდენად აფასებდნენ სიცოცხლეს, რომ ფიქრობდნენ მისი სამუდამოდ გავრცელების გზებზე.

ძველ ეგვიპტეში სიკვდილი, ტრადიციული გაგებით, იყო არა სიცოცხლის დასასრული, არამედ სულის (კა-ს) მარადიული მოგზაურობის შემდეგ ეტაპზე გადასვლის საშუალება. ეგვიპტელებს სიკვდილის შემდგომი გზა დაახლოებით ასე წარმოუდგინათ: გარდაცვლილის სული გაიღვიძებდა საფლავში, ღმერთი ანუბისი ჭეშმარიტების დარბაზში მიაცილებდა, ხოლო ღმერთი ოსირისი მას განსჯიდა სხვა ღმერთებისა და 42 მოსამართლის თანდასწრებით. თუ სული დაიმსახურებდა, გამართლებოდა და არსებობას გააგრძელებდა ლერწმის მინდორში. იქ მას ენებოდა ყველაფერი, რაც დაკარგა სიკვდილის შედეგად — იცხოვრებდა სამუდამო სამოთხეში მანამდე გარდაცვლილ ძვირფას ადამიანებთან და ღმერთებთან ერთად. თუმცა, ამისთვის დაკრძალვის რიტუალის ზედმინეზებითი სიზუსტით შესრულება იყო აუცილებელი. სხეული უნდა შეენახათ, რათა სულისთვის საზრდო მიეწოდებინათ. საფლავს კი ისე ამზადებდნენ, რომ სხეულს სამოთხისკენ მიმავალი გზისთვის აუცილებელი საგზლის მიღება შეძლებოდა. გარდაცვლილი ადამიანის გვამს დაბალ ზამბდენ და გადაასვენებდნენ სამარხში. ამ ცერემონიაში პროფესიონალი მგლოვიარე ქალები მონაწილეობდნენ. მიიჩნეოდა, რომ მკვდარსაც ესმოდა გლოვა და სული იხარებდა, თუ გაიგებდა, რომ მას მისტიროდნენ და ენატრებოდათ სააქაოში.

მიცვალებულს აკლდამაში რომ მოათავსებდნენ და შესასვლელს დალუქავდნენ, სტუმრები პურობას იწყებდნენ. სავარაუდოდ, ამ დროს მღეროდა ჰარპერის. ჰარპერის სიმღერები იყო ტექსტები, რომლებსაც ეგვიპტეში სწორედ დაკრძალვის ცერემონიისა და საფლავის ქეების წარწერებისთვის ქმნიდნენ. ამ სიმღერების დასახელება მოდის ნახატებიდან, რომლებიც ახლავს საფლავებს, სალოცველოს კედლებზე, სტელებსა და პაპირუსებზე დაწერილ ტექსტებს. ნახატებზე გამოსახულია ბრმა მომღერალი, ჰარპერი, რომელიც უმღერის გარდაცვლილს და ზოგჯერ მის ოჯახს. ეს გამოსახულებები უკვე ძველ სამეფოში ჩნდება. ჰარპერის სიმღერა იყო მოკლე მისალმება მიცვალებულისადმი, რომელიც, ეგვიპტელთა რწმენით, იწყებდა არსებობის ახალ ფაზას. ტექსტი განადიდებდა სიკვდილის შემდგომ ცხოვრებას. ჰარპერის სიმღერებმა მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა შუა სამეფოს დროს (ძვ. წ. აღ. 2040 – 1782 წწ.) და მეტად განვითარდა.

გთავაზობთ სამ ყველაზე ცნობილ ჰარპერის სიმღერას, რომელიც ჩემ მიერ ტექსტის ინგლისური ვერსიიდან არის თარგმნილი.

მთარგმანი

ჰარპერის სიმღერები

ჰარპერის ბალადა მეფე ინტეფის საფლავიდან

ნეფერჰოტეფის აკლდამა ახალი სამეფო

იღბლიანი აღმოჩნდა ეს უფლისწული, ბედნიერი იყო მისი სიცოცხლის გზაც და დასასრულიც. ერთი თაობა მიდის, მეორე ენაცვლება — ასე ხდება ოდითგან. ღმერთები, რომლებიც ჩემამდე არსებობდნენ, ახლა სამარხებში განისვენებენ. ნეტარი დიდებულებიც სამარხებში არიან. მაგრამ რაც შეეხება აკლდამების მშენებლებს, მათი საფლავები აღარ არსებობს. რა მოუვიდათ მათ? მე მსმენია იმპოტებისა და ჰარდედფის შესახებ, ვის სიტყვებსაც ანდაზებით იმეორებდნენ. რა შეიძლება ითქვას მათ საფლავებზე? მათი კედლები ნანგრევებად ქცეულა, მათი საფლავები აღარ არსებობს, თითქოს არც არასდროს არსებულა. არც არავინ მობრუნებულა იქიდან უკან, რომ გვიამბოს, რა მდგომარეობაში არიან, რომ მოგვითხროს ბევრი რამ მათ შესახებ და ცოტა გული დაგვიმშვიდოს, სანამ თავად არ ვიმოგზაურებთ იქ, სადაც ისინი წავიდნენ. ასე რომ, გაიხარე გული, შენთვის უმჯობესია უზრუნველი ყოფა, სანამ ცოცხლობ, მიჰყვიე გულსთქმას, თავი მირით შეიმკე, შეიმოსე მშვენიერი სამოსით, ტანი საუკეთესო ზეთით დაიზილე, მხოლოდ ღმერთებისთვის რომ არის განკუთვნილი. დაე, იმატოს შენმა ბედნიერებამ და გული არ მიეცეს უიმედობას. მიჰყვიე შენს გულს და ბედნიერებას, წარმართე შენი საქმეები დედამიწაზე ისე, როგორც გული გკარნახობს, რადგან გლოვის დღე აუცილებლად დადგება შენთვის. დალილი გული არ ისმენს გოდებას და ქვითინი ვერ იხსნის ადამიანის გულს საფლავიდან. დატკბი სიამოვნებით და არ დაილალო. შეხედე — არავის ძალუძს, თან წაილოს ქონება, შეხედე — არ არსებობს მკვდარი, უკან რომ დაბრუნდა.

წარჩინებულ დიდებულებო და სასაფლაოს ღმერთებო, ისმინეთ ღვთაებრივი მამის დიდება — პატივსაცემი წარჩინებული დიდებულის, ბას თაყვანისცემა. ახლა, როდესაც ის მარადიული ღმერთია, იმ ქვეყნად ამაღლებული, ყველასთვის, ვინც მოდის. მე გავიგონე სიმღერები ძველ აკლდამებში, დედამიწაზე სიცოცხლეს რომ განადიდებენ და აკინებენ მკვდართა სამყაროს. რატომ ამბობენ ამას სამარადისო სამყოფელზე, სადაც არს სიმართლე და სამართლიანობა, სადაც არაფერია საშიში, სადაც მტრობა მიუღებელია, სადაც არავინ არავის ებრძვის. იმ სამყაროში არ არსებობს დაპირისპირება, იქ განისვენებს ყველა ჩვენი ნათესავი დასაბამიდან — ვინც მილიონთაგან მილიონობით დაიბადა — ყველა იქ მივა. არავინ დარჩება ეგვიპტის მიწაზე, ყველა მიეახლება სიკვდილს. ხოლო ამქვეყნიური ამბების დრო მხოლოდ სიზმარია. მას, ვინც მიაღწევს საიქიოს, ეუბნებიან: კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება, თქვენ უსაფრთხოდ ხართ!

ტაქსტი ნებანსის სტალაჯა მომღერალი თყენიაა

რა მტკიცე ხარ შენი მარადისობის ტახტზე, შენი სამარადისო ძეგლით! ის სავსეა საგზლით, აქ ყველაფერი საუკეთესოა. შენი კა შენთანაა, არ გტოვებს. ო, სამეფო ბეჭდის მტარებელი დიდო მმართველო ნებანს! შენია ჩრდილოეთის ქარის საამო სუნთქვა. ასე ამბობს მისი მომღერალი, რომელიც მის სახელს ცოცხლად ინახავს — პატივსაცემი თყენიაა, ვინც მას უყვარდა, ვინც ყოველდღე უმღერს მის კას.

თარგმნა ქაიო ნიჰარაჰი

